

Sygn. akt I USK 194/21

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z odwołania A. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanej P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 8 stycznia 2020 r., rozpoznając apelację organu rentowego, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 października 2018 r. i oddalił odwołanie A. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. Inspektoratu w C. z dnia 22 grudnia 2017 r., ustalającej dla odwołującej się z tytułu zatrudnienia przez płatnika P. Sp. z o.o. w okresie od dnia 1 lipca 2017 r. podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w wysokości 4.255,59 zł.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołująca się podniosła zarzut naruszenia: 1) art. 86 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 2 i 3 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez uznanie, że określenie przez strony umowy o pracę

wynagrodzenia za pracę w wysokości nieodbiegającej od realiów rynkowych dla stanowisk niewymagających szczególnych kwalifikacji, a w szczególności posiadania formalnego wykształcenia, narusza zasady współżycia społecznego, a przez to umowa o pracę w tej części jest nieważna; 2) art. 227 i art. 233 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., polegającym na oparciu orzeczenia z pominięciem części materiału dowodowego w postaci wyciągu z „Raportu płacowego 2017 H., obrazującego przeciętną wysokość wynagrodzenia za pracę na stanowisku asystenta zarządu, a także pisma D. L. - Prezesa zarządu P. sp. z o.o. z dnia 27 listopada 2017 r., dowodzącego faktycznego wykonywania przez ubezpieczoną obowiązków pracowniczych, co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, ponieważ Sąd drugiej instancji nie uwzględnił, że wynagrodzenie za pracę w wysokości ustalonej w umowie o pracę ubezpieczonej jest zbliżone do przeciętnego wynagrodzenia pracowników na podobnych stanowiskach niewymagających szczególnych kwalifikacji, a także, że ubezpieczona faktycznie świadczyła tego rodzaju pracę na rzecz pracodawcy.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 października 2018 r.; ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jako uzasadnionej w stopniu oczywistym. Oczywistość ta wynika zaś z pominięcia przez Sąd drugiej instancji części zebranych dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co powoduje, że ustalenia Sądu odwoławczego nie korzystają z ochrony wynikającej z art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż nie może być w tym przypadku mowy o wszechstronnym rozważeniu materiału dowodowego. Nadto oczywistość skargi kasacyjnej wynika z rażąco błędnego zastosowania wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa, przez co oceny prawne przedstawione w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku nie wytrzymują krytyki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich

uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego

2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jej autor odsyła do naruszeń przepisów prawa zarzuconych w podstawach kasacyjnych. Tymczasem nie jest rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania w innych elementach konstrukcyjnych skargi, to jest w postawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Lektura wniosku o przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje, że skarżąca zasadniczo kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę materiału dowodowego. Przemawia za tym jedyny przepis wskazany w uzasadnieniu wniosku, to jest art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Należy wskazać, że w niniejszej sprawie na podstawie całego zgromadzonego materiału dowodowego, szczegółowo omówionego w uzasadnieniu wyroku, Sąd Apelacyjny ustalił, że umówione od dnia 1 lipca 2017 r. przez strony stosunku pracy wynagrodzenie zostało określone w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 i § 3 k.c.). Ani ubezpieczona, ani płatnik składek nie udowodnili, że uzgodniona wysokość wynagrodzenia była ekwiwalentna do rodzaju, ilości i jakości świadczonej przez skarżącą pracy. Sąd odwoławczy uznał zatem, że wynagrodzenie w wysokości zadeklarowanej w umowie o pracę nie było godziwe (k. 8 uzasadnienia wyroku).

Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącą w tym zakresie argumenty stanowią polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi. Zgodnie zaś z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.